

SXEDIO.A18

Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1804 ΚΑΙ Ο ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΧΑΤΖΗΓΙΩΡΓΑΚΗ ΚΟΡΝΕΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Οι Κύπριοι δεν έμειναν ποτέ αδρανείς παρά την καταπίεση των Οθωμανών. Έτσι στα **1804** έγινε μια νέα στάση, η οποία κατά ένα παράδοξο τρόπο στράφηκε τελικά εναντίον της δυνάμεως που είχε αποκτήσει ο Αρχιεπίσκοπος και εναντίον γενικά των Ελλήνων με τη βοήθεια των Αγάδων της νήσου.

Ο Αρχιεπίσκοπος είχε ανακηρυχθεί σε Εθνάρχη (μιλέτ-μπασιη) και αντιπρόσωπος των ραγιάδων (ραγιά-βεκιλής) και αποκτούσε συνεχώς όλο και μεγαλύτερη δύναμη.

Πολλές φορές αντιπροσώπευσε τους Χριστιανούς στην Πύλη, όπου μιλούσε απ' ευθείας με το Βεζύρη και του υπέβαλλε τα αιτήματα των κατοίκων και ακόμα και των Τούρκων και πολλές φορές κατόρθωνε να μειωθούν οι αβάστακτοι φόροι ή να σταματήσουν οι σκληρές ταλαιπωρίες του λαού που επέβαλλαν οι Πασάδες.

Όμως οι Πασάδες δεν έβλεπαν με καλό μάτι τη δύναμη αυτή του Αρχιεπισκόπου και κάποτε βρήκαν την ευκαιρία για να εκδικηθούν γι' αυτό.

Στα **1804** φήμη ανέφερε ότι υπήρχε έλλειψη σιτηρών και οι Τούρκοι επαναστάτησαν. Οι Αγάδες κάλεσαν τότε τους Οθωμανούς να στραφούν εναντίον του Αρχιεπισκόπου και του πανίσχυρου διερμηνέα (Δραγομάνου) και φίλου του Σουλτάνου Χατζηγιωργάκη Κορνέσιου.

Τελικά η στάση καταστάληκε ύστερα από μια τετραετία και αφού στο μεταξύ πολλοί Χριστιανοί πλήρωσαν με τη ζωή τους, ενώ για την καταστολή της εξέγερσης στάληκαν ενισχύσεις από την Τουρκία.

Αυτό όμως αποτέλεσε και την αρχή του τέλους του Δραμογομάνου Χατζηγιωργάκη Κορνέσιου που απαγχονίστηκε στην Κωνσταντινούπολη.

Για τα γεγονότα αυτά ο ιστορικός

Κωνσταντίνος Μυριανθόπουλος έγραψε σε ειδική μελέτη για τον Κορνέσιο (Χατζηγιωργάκις Κορνέσιος, ο διερμηνεύς της Κύπρου, **1799-1809** σελίδες **109-117**) ότι ο Κορνέσιος είχε αποκτήσει μεγάλη επιρροή στην Πόρτα με αποτέλεσμα να προκαλεί την μνησικακία των αγάθων τους οποίους μάλιστα "επετίμει και συνεκράτει, ουδεμίαν υπερβασίαν ή πίεσιν, χρηματισμόν ή άλλην οϊανδήποτε αδικίαν ανεχόμενος".

Η μήνις όμως των αγάδων στρεφόταν τόσο εναντίον του Αρχιεπισκόπου Χρυσάνθου όσο και του Δραγομάνου γιατί δεν ανέχοντο την υπεροχήν που είχαν αποκτήσει.

Ετσι κατά τη νέα εξέγερση οι Αγάδες έστρεψαν τους επαναστάτες εναντίον του Δραγομάνου και του Αρχιεπισκόπου. Προσθέτει ο Μυριανθόπουλος στη μελέτη του (σελίδες **109-117**):

"Τούτο δε και εγένετο και ούτω δε υπό την ηγεσίαν σημαιοφόρου τινός οι τε ένοπλοι και ο όχλος ώδευσαν προς τον οίκον του διερμηνέως εν αλαλαγμώ, πάλλοντες τα ρόπαλα και τας μαχαίρας. Ητο δε η 10η Μαρτίου.

Ο διερμηνεύς μαθών ταύτα εκλείσθη εν τω μεγάρω αυτού καλέσας προς άμυναν και τινάς των οικετών αυτού, ους ώπλισε. Και οι έξωθεν και οι έσωθεν έβαλλον κατ' αλλήλων, οπότε και έπεσον τινες των επιτιθεμένων. Εκ τούτου οι λοιποί εκμανέντες ενέβαλον πυρ εις την θύραν. Ο Διερεμηνεύς προβλέπων ούτω τον κίνδυνον, κατήλθεν εις τον κήπον και τη βοηθεία των οικετών αυτού ανελθών επί τινος μεγάλης σηκαμινέας και αναρτηθείς εκ τινος κλώνου εξέχοντος του περιβολου, επήδησε προς την νυν φερώνυμον οδόν. Καθ' ην στιγμήν επήδα από του τοίχου επί απέναντι μιναρέ του τζαμιού της Εμεργιέ (Εμερκές) ευρίσκετο Μουεζίνης όστις εφώναξεν ότι ο Δραγαμάνος φεύγει, αλλ' ως εκ του αλαλαγμού ουδείς ήκουσε οπόθεν κατέφυγε κατά την νυν οδόν Μιλτιιάδους εις γειτονικήν τουρκικήν οικογένειαν ευεργετηθείσαν παρ' αυτού και εκρύβη. Τούτο έπραξε και άπασα η οικογένεια, ήτις εκρύβετο από οικίας εις

οικίαν έως ότου κατόρθωσαν πάντες να δραπετεύσωσιν εκ Λευκωσίας καταβιβασθέντες την νύκτα διά σχοινίων από του τοίχους εντός κοφίνων και να κατέλθωσιν εις Λάρνακα όπου διασώθησαν εκ τοις φιλικούς οίκους των Προξένων.

Οι δε πολιορκήσαντες το μέγαρον του διερμηνέως Τούρκοι, αφού έκαυσαν την θύραν, εισβαλόντες διήρπασαν αυτό και κατέστρεψαν όσα δεν ηδύναντο να παραλάβωσι μεθ' εαυτών.

Επίσης και την συνεχή οικίαν του γραμματέως αυτού Σολομώντος. Εκείθεν δε μεταβάντες εις την Αρχιεπισκοπήν εκακοποίησαν και τον γηραιόν Αρχιεπίσκοπον Χρύσανθον.

Τα αυτά δε επεχείρησαν να πράξωσιν, όπως και εις του διερμηνέως, αλλ' επενέβη ο τότε οικονόμος της Αρχιεπισκοπής και είτα διάδοχος του Χρυσάνθου, Κυπριανός, όστις ων φίλος πολλών Τούρκων κατεπράυνε τούτους κληθείς εκ τούτου παρά ξένου επισκέπτου " Αγγελος σωτήρ των ομογενών αυτού".

Ο Δραγομάνος ή διερμηνεύς κατόρθωσε να καταφύγει στην Κωνσταντινούπολη όπου κατήγγειλε τα όσα διέτρεξεν η νήσος και η Πόρτα έστειλε στρατό από δυο χιλιάδες άνδρες για καταστολή της στάσης υπό την αρχηγία των Πασάδων Αχμέτ και Αμπετίν, οι οποίοι περικύκλωσαν για μήνες την Λευκωσία.

Η πολιορκία λύθηκε τελικά με την επέμβαση των προξένων στη Λάρνακα μεταξύ των οποίων ήταν οι Αντώνιος Βοντιτσιάνος της Αγγλίας, Κ. Περισιτιάνης της Ρωσίας και Παναγής Αγγελάτος της Επτανήσου "άπαντες εκ της ευάνδρου Κεφαλληνίας αλλ' εν Κύπρω πλέον εγκαταστάσαντες μεγάλας ευεργεσίας τοις κυπρίους παρέσχον υπέρμαχοι αυτών και προστάται εν παντί αναδειχθέντες".

Ενώ όμως κατεστάλη η στάση στην Κύπρο η θέση του Χατζηγιωργάκι Κορνέσιου άρχισε να κλονίζεται, ιδιαίτερα μετά την πτώση του Σελήμ Γ που ήταν γνωστός του και την άνοδο του διαδόχου του Μαχμούτ Β τον Ιούλιο του **1808** ως και του στρατιωτικού πρωθυπουργού Γιουσούφ Ζιά.

Με τις αλλαγές που ακολούθησαν οι εχθροί του

Χατζηγιωργάκι άρχισαν να βυσσοδομούν εναντίον του και δεν άργησαν πολύ να το κατορθώσουν αυτό που ήθελαν.

Έτσι ο Χατζηγιωργάκις αναγκάστηκε να φύγει για άλλη μια φορά κρυφά από την Κύπρο για την Κωνσταντινούπολη.

Εκεί ο Χατζηγιωργάκις αντιμετώπιζε πολλά προβλήματα και αναγκάστηκε να καταφύγει στη ρωσική πρεσβεία. Με τη μεσολάβηση της πρεσβείας αυτής και της αγγλικής ο Βεζύρης και πρωθυπουργός Γιουσούφ Ζιά, υποσχέθηκε ότι δεν θα απαγχόνιζε τελικά το Χατζηγιωργάκι, εναντίον του οποίου έτρεφε θανάσιμη έχθρα για άγνωστο λόγο- προφανώς κατά τον Μυριανθόπουλο λόγω του πλούτου και της δύναμης που είχε αποκτήσει είτε γιατί είχε ζητήσει από τον Χατζηγιωργάκι πολλά χρήματα κι' αυτός του έδωσε λιγότερα.

Έτσι στις παραμονές του Πάσχα ο διερμηνέας θέλησε να περάσει τις γιορτές με την οικογένειά του, παρά την περί του αντιθέτου προτροπή του ρώσου πρέσβη να μη κάμει κάτι τέτοιο.

Τη Μεγάλη Τετάρτη πήγε στο σπίτι του (κατ' άλλους την Τρίτη της Λαμπράς) και εκεί μόλις το πληροφορήθηκε ο Βεζύρης έστειλε τους ανθρώπους του και τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Ο Μυριανθόπουλος περιγράφει ως εξής τις τελευταίες του στιγμές:

"Προβλέπων δε το τέλος του βίου, (ο Χατζηγιωργάκις) εξαγαγών έδωκεν εις τον οικέτην του αυτού το ωρολόγιον, τον δακτύλιον και μικρόν σταυρόν, ον έφερε πάντοτε ανηρητημένο από του τραχήλου, ίνα παραδώση ταύτα εις την οικογένειαν αυτού, προς ην έστειλε τους τελευταίους αυτού ασπασμούς, συστήσας παρηγορίαν και εμμονήν εις τα πάτρια. Επί τη εμφανίσει δε του δημίου εζήτησεν ως υστάτην χάριν ίνα προσευχηθή. Τούτου γενομένου ωδηγήθη εις τον τόπον της θανατικής καταδίκης ημίγυμνος και έχων τα χείρας όπισθεν δεδεμένος,

διαταχθείς δε εγονυπέτησε και έκλινε τον αυχένα ον ο δήμιος απέκοψε διά του ξίφους αυτού".

Ο Χατζηγιωργάκης στάθηκε άτυχος γιατί οι ξένοι πρέσβεις είχαν μεταβεί αμέσως μετά τη σύλληψη του στον Σουλτάνο και εξασφάλισαν διάταγμα μη εκτέλεσης του. Αλλά μέχρι να φθάσουν ο Ζιά είχε προχωρήσει στον αποκεφαλισμό του και οι πρέσβεις "εύρον ήδη το σώμα του διερμηνέως ασπαίρον επί του εδάφους, και την κεφαλήν εισέτι συσπωμένην".

Τελικά οι συγγενείς του εξασφάλισαν άδεια και τον έθαψαν στις ακτές του Βοσπόρου "ένθα", όπως σημειώνει ο Μυριανθόπουλος " και τοσούτοι Λογάδες του γένους και διερμηνείς ομοιοπαθείς ων αι ψυχαι την ποθεινήν ημέραν της αναστάσεως αναμένουσι".

Τα πράγματα άρχισαν και πάλι να χειροτερεύουν για τους Κυπρίους και σε λίγα χρόνια θα βρίσκονταν αντιμέτωποι με όλη την αγριότητα των τούρκων κυριάρχων σαν θα ξεσπούσε η επανάσταση του **1821** στην Ελλάδα.